

1 906ko urtarilaren 8an Luis Unamuno Areitio eta Segunda Aranburu Ormaetxearen Arte-kaleko etxian jaixotako hari neskatotxuari Eladia izena ipini zotsien. Segundaneke Eladia izango zan herrixan. Parterria zan ama eta haren arrimura hasi zan alabia jardun horretan. Ane Miren Mirandona, Nicolas Unamunorekin ezkondu eta urtietan tia Eladiarekin biziko zan. Ofiziuua urrinera juan barik ikasi zebala, etxian bertan, diñosku Ane Mirenek: “Bere amak segun zer eitxen zeban, berak zer ein bihar zan eta zertan lagundu leikian ikusten zeban. Estudixu barik, aukerarik be ez zeuazen-eta!”.

Jaiotza-agirietan ez da laguntzen jardundakuen izenik jasotzen eta idatzizko bidie-tatik eziñezkua da zehaztia ze urtetan ekin zotsan Eladiak. Ahozkuetara jo bihar: 1930 hamarkada hasieran hasitxa zeuan eta 1960a baino lehen laga bazeban be, geruago familia arteko erditzeren baten be egon zan, umiaren amak konfiantza izan berarengan eta propio laguntzeko eskatuta. Ostantzian, etxeko harategixan eitxen zeban biharra, Erdikokalian, Nikolas loibiari laguntzen; astian bi egunez odolostia eixiaz arduratzen zan, gozuak, herrixan entzute haundixa euki zeбенak.

Emaginez gain, erizain izatia be tokau jakon. “Ezkondu nintzanian 1969an ez neban partera lanetan ezagutu, indiziñuak ipintzen, bai. Etxera etortzen jakon jendia, ez dakit bera iñorenara juaten

Eladia Unamuno, parterria

Bizi izan zan sasoiaren aginduz ikasketa aukera barik, umeen partuak asistitzeko ofiziuua amarengandik ikasitxakuen adibiderik onena da Eladia Unamuno. Bere gaiñekuak osatzen Ane Miren Mirandona loibiak lagundu dosku.

bazan. Gure seme Edorta on-diñoik akordatzen da bere jeringillekin, harek kristalezko haundixak, lapikotxo baten egosten”, kontatzen dau Ane

Mirenek. Jendiak botikia ekartzen zeban eta ipini berak. Dzast! Orduan indiziño asko emoten zan, gaur egunian baiño dezente gehixao.

Errekaua jasotzen zebanian, lehen bait lehen presentatzen zan umia eitxeko zeuan etxian. Ondo bazetorren, berak bakarrik asistitzen zeban partua, baiña arazuekin zetorrela sumatzen baeban, Tomas Izagirre ginekologuari deitzen zotsan. Gaiñera, Eladia berari entzunda, Ane Mirenek gogoratzen dau behin baiño gehixagotan juan izan zala baserrixetara Tomasi laguntzen. Urko basarrira be juanda dago indiziñua emotera eta bertan gelditxu, zortzi ordura beste dosi bat emon bihar zebalako. Nikolas loibiak be laguntzen zotsan batzuetan, bakarrik ez juateko.

Partuetan lasaixa

Behin Sallabentera juan ume baten partua asistitzera, jausi eta hankia apurtu zeban hainbat lekutatik; erdi herren geratu jakon. Hillabete mordua emon zitxuan hankiori saniatzen. Bera eziñean zeuala, herrixan umiei erditzen nork lagundu ez eta ardura haundixa egon zan estaduan zeuazen andrazkuen artian.

“Zeozar rarua sentitzen dumanian, horixe don partua”, esaten ei zeban. Andrak estima haundixan zeken: komadro-na lasai askua zan, estutzera baino tenplau hartzera eitxen zebana eta amek haxe nahi izaten zeбен umia eitxeko une bital horretan. “Ni neu be jaixotzeko neuala, Artian bizi arren, Gabonetan-edo Ermura juan eta gure amak ez zebala umia sentitzen. «Guazen ba Segundana» esan zotsala amamak. Eta Eladiak begitxu ostian amari esan ei zotsan «Hik ezton

URRETA

burdindenda

- ✕ Etxea
- ✕ Tresneria
- ✕ Brikolajea
- ✕ Errailak
- ✕ Giltzak
- ✕ Sarrailagintza
- ✕ Kit altzariak

Zeharkalea 8 Tel: 943 17 65 61 ERMUA

KRABI

Ileapaindegia
Estetika

Tel: 943 03 17 56 Diputazio, 5 ERMUA

eitxen lorik ala?». Neu lo itxuria eta mubidu ezian, ama estu. Eladiak trankildu ei zitxuan bai ama eta bai amama”, gogoratzen dau Ane Mirenek entzunda dakala eurenian. Bere akorduz, tiak ez zeban esturasun apartekorik pasau aktibo egon zan urtietan. Entzunda daka be estaduan geratu eta abortau nahi zeben andrazkuak perexila sartzen zebela, baiña ez daki efektorik eitxen baeban.

Umia jaixo aurretik amari labatiba bat ipintzia ohiko gauzia zan orduan, ipurtzulotik ura sartuta hestiak garbitzeko eta txikixari urteeria errezteko. Eladia arduratzen zan horretaz be eta amen barruok garbitzeko erabiltzen

zeban ontzi haundixa urtietan ezagutu zeban Ane Mirenek etxian.

Kobrau barik

Eladiak kontatzen zitxuan anekdoten artian, bere loibiak gogoratzen dau ijito familia batena: andriari, karruakin doiazela, Ermuan erditzia tokau ei jakon; partuan laguntzeko bila etorri jakozan etxera, amori atendidu eta, esker onez, Eladia izena jarri zotsien jaixo barrixari.

Karruan etorri eta Torretan gelditxutako beste batzui be, etxetik hartutako okelia eruan zotsiela be kontatzen zeban. Kobrau-eta, dirutan ezebez; oparituak ekartzen zotsien: bordautako moko-paiñeluak, euren kajatxuetan edo arpegixan emoteko hautsak, “kaja gorri baten, akordatzen naz... Detailetxuak izaten ziran, baiña kobrau ezebez. Borondate oneko pertsonia zana, dana emoteko beti!”.

Egindako biharra konpensatzeko beste modu bat izaten zan umia bataio egunian elizaraino eruatiana, nahiz eta amabesuetako legez beste bat egon izendatuta. Pozarren hartzen zeban berak ohoretxo

hori! Hori bai, bataio osteko bazkarixetara sarri-sarri konbidau zeben. Eta hor be ez zeban kale egin! Goguan euki zitxuan beti berakin jaixotako ume guzti-guztien izenak, baitxa ze egunekuak ziran. Eta ez hori bakarrik, ze ordutan jaixo ziran be! Gainera, bista ona zekan jakitzeko estaduan zeuan andriak noiz izango zeban umiori. Bere esanetan, ama guapatuta bazean mutilla zekarren seiñale eta neskia bazetorren aurpegixa jausixa-gokusten jakon.

Emagin estudixo eta titulu barik zebilela ikusitxa, salatu egin zeben eta Guardia Zibilen kuartelera eruan zeben. Edadian sartuta orduko, min haundixa ein zotsan horrek.

Urtiak beranduago, makalik zala, Gurutzetako ospitalian operatu zuten, handik hobe beharrez Bilboko Santa Mariakora eruan eta bertan hil zan 1983ko urtarrilaren 27an, 77 urte bete barritxan.

Estibalitz González

hanigan's
Irish Tavern

Gosari, bazkari eta afariak eramateko prestatzen dugu

Astegunetan 7:00etatik zabalik
Asteburu eta jaiegunetan,
10:00etatik.

Komentukua z/g - 943030527

ITURGINTZA - GASA - BEROKUNTZA

PALACIOS SM

ENPRESA INSTALATZAILE BAIMENDUA
GREMIOEN KUDEAKETA
ENERGIA BERRITZAGARRIAK

San Pelayo 26, behea - Ermua (Bizkaia)
info@palaciosfontaneria.com / www.palaciosfontaneria.com

660 72 95 03 • 659 75 74 59 • 943 53 92 23

Bitsi denda Tailor peepioa Erloja denda

Senén
1978

Diseinuak eta kalitateak bereizten gaituzte

San Pelayo zeharbidea 4 ERMUA (48260) BIZKAIA
www.joyeriasenen.com - joyeriasenen@gmail.com

Iberikoetan
espezialistak

Mayte

VI Centenario 5 - ERMUA
943 172 412

Horacio Decoración

VI Centenario 10 - Ermua
943 03 15 00
www.dhoriadecoracion.com

TAPIERIA - ALIZARIAK - OSAGARRIAK